

การพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูสังคมศึกษารุ่นใหม่ผ่านกระบวนการ
สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และรูปแบบการผลิตนวัตกรรมทางการศึกษา
กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ชวิตรา ตันติมาลา

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Corresponding author E-mail: chawitra.t@chandra.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาชีพของครูสังคมศึกษารุ่นใหม่ก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการ PLC และ PTRU Model 2) วิเคราะห์ผลของกระบวนการดังกล่าวที่มีต่อสมรรถนะและลักษณะนวัตกรรมทางการศึกษา และ 3) พัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพผ่านกระบวนการดังกล่าวตามมุมมองของครูที่เลี้ยงและหัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 60 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษา จำนวน 30 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และครูที่เลี้ยง 10 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสังเกตพฤติกรรม ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน โดยด้านที่มีการพัฒนาโดดเด่นที่สุด คือ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (4.20) 2) กระบวนการ PLC และ PTRU Model ส่งผลให้นักศึกษาเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนสู่การเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอน 6 กลุ่มที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น มีทักษะการออกแบบเชิงนวัตกรรม และกล้าใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้ง AI และเกมการเรียนรู้ และ 3) ข้อค้นพบสำคัญนำสู่ 4C Model ระบบนิเวศสร้างนวัตกรรม ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ความครอบคลุมรอบด้าน ความคิดสร้างสรรค์ และสมรรถนะวิชาชีพและนวัตกรรม ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่เชื่อมโยงมหาวิทยาลัยและโรงเรียน เพื่อผลิตครูฐานสมรรถนะที่มีทักษะศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: สมรรถนะครู สังคมศึกษา ชุมชนแห่งการเรียนรู้ นวัตกรรมทางการศึกษา

รับบทความ: 18 พฤศจิกายน 2568

แก้ไขเสร็จ: 12 กุมภาพันธ์ 2569

ตอบรับบทความ: 21 เมษายน 2569

Developing the Professional Competencies of New Generation Social Studies Teachers through the Creation of Learning Communities and Models for Producing Educational Innovators in Rajabhat Universities: A Case Study of Chandrarakasem Rajabhat University

Chawitra Tantimala

Social Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

*Corresponding author E-mail: chawitra.t@chandra.ac.th

Abstract

This research aims to 1) study the professional competencies of new social studies teachers before and after participating in the PLC and PTRU Model processes, 2) analyze the effects of these processes on their professional competencies and educational innovator characteristics, and 3) develop their professional competencies through these processes based on the perspectives of mentor teachers and heads of the social studies department. The research used a mixed-methods approach. The population consisted of 60 fourth-year social studies students. The sample consisted of 30 students, obtained through purposive sampling, and 10 mentor teachers. Research instruments included a 20-item five-point Likert scale questionnaire, semi-structured interviews, and behavioral observation. Quantitative data were analyzed using mean and standard deviation, while qualitative data were analyzed using content analysis.

The research results found that 1) Post-activity professional competency levels were significantly higher than pre-activity levels at the .05 significance level across all dimensions. The most prominent improvements were found in Digital Technology usage (4.20). 2) The PLC and PTRU Model successfully transformed students' roles from Instructors to Educational Innovators. Students developed six categories of innovative instructional projects linked to local contexts, demonstrated Innovative Design Thinking skills, and confidently integrated modern technologies such as AI and game-based learning. 3) The key finding is the 4C Model: Ecosystem of Educational Innovators, comprising: Community, Covering, Creativity, and Competence. This model establishes a School Integrated Learning ecosystem that bridges the university and partner schools to produce competency-based teachers equipped with 21st-century skills.

Keywords: Teacher Competency, Social Studies, Professional Learning Community (PLC), Educational Innovator

Received: 18 November 2025

Revised: 12 February 2026

Accepted: 21 April 2026

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ระบบการผลิตครูของประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายด้านมาตรฐานสมรรถนะและความคาดหวังจากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น (Office of the Higher Education Commission, 2019; UNESCO, 2021) การผลิตครูที่มีคุณภาพจึงเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพของระบบการศึกษา เพราะคุณภาพของผู้สอนส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะสถาบันหลักในการผลิตครูมีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในยุคใหม่ (Thongphukdee & Ratana-O-Larn, 2021) ภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏเน้นการผลิตครูเพื่อสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนอย่างยั่งยืน (สำนักงานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ที่ชี้ว่าการพัฒนาครูต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม

งานวิจัยหลายชิ้นสะท้อนถึงช่องว่างของระบบการผลิตครู โดยเฉพาะในการเตรียมครูรุ่นใหม่ให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 รายงานของ OECD (2025) ระบุว่า ครูไทยจำนวนมาก ยังขาดทักษะด้านการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การคิดวิเคราะห์ และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าหลักสูตรครุศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาจะมีการปรับปรุงให้เน้นสมรรถนะวิชาชีพ แต่ยังพบว่าการส่งเสริมทักษะนวัตกรรม การสร้างชิ้นงานใหม่ และการบูรณาการความรู้ในบริบทจริงยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะครูสังคมศึกษาที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและความเป็นเหตุเป็นผล เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ครูสังคมมีหน้าที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความซับซ้อนของโลก วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงสมรรถนะของครูสังคมในรูปแบบเดิมหรือรุ่นก่อน ๆ พบว่า มีปัญหาด้านความโดดเด่นในการทำงาน ขาดวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้การแก้ปัญหาในชั้นเรียนเป็นลักษณะการลองผิดลองถูกเพียงลำพัง (พระมหาโยธิน มหาวิโร (มาศสุข), 2568) อีกทั้งยังมีสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ในระดับน้อย โดยเฉพาะด้านการออกแบบการเรียนรู้ และการพัฒนาสื่อ (พิชาติ แก้วพวง และคณะ, 2565) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูสังคมศึกษารุ่นใหม่ จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนสู่ผู้ร่วมสร้างการเรียนรู้ การเรียนรู้เชิงรุก และตอบโจทย์บริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ที่เปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานจากการทำงานคนเดียวเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ครูพี่เลี้ยง และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อร่วมกันสะท้อนคิดและหาแนวทางแก้ไขปัญหในชั้นเรียนได้

เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง จึงได้จัดทำกรอบสมรรถนะ PTRU Model (Professional Teacher of Rajabhat University) ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะบัณฑิตครู 17 สมรรถนะ คือ 1) ปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ 2) ภาวะผู้นำและสัมพันธชุมชน 3) บริหารจัดการชั้นเรียน 4) ทำงานเป็นทีม 5) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 6) สื่อสารอย่างมีกลยุทธ์ 7) บุคลิกภาพความเป็นครูและทัศนคติในการปรับตัว 8) จิตอาสา จิตสาธารณะ 9) ศิลปะการใช้สื่อ 10) อำนวยความสะดวกเรียนรู้ 11) วัดและประเมิน 12) ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 13) ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร 14) เป็นพลเมืองดี 15) บูรณาการศาสตร์สู่การสอน 16) นวัตกรรมทางการศึกษา และ 17) จิตวิญญาณความเป็นครู เพื่อยกระดับคุณภาพการผลิตครูเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2561 ยกเว้นโมเดลการผลิต และพัฒนาบัณฑิตครู ในปี พ.ศ. 2563 และได้นำโมเดลไปใช้โดยทำการทดลองควบคู่ไปกับการวิจัย และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2565) ผลการตรวจเยี่ยมจาก พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี ตามยุทธศาสตร์ ปี พ.ศ.2565 พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งได้รายงานถึงการสร้างรูปแบบร่วมในการผลิตบัณฑิตครูให้มีสมรรถนะ และอัตลักษณ์เฉพาะมหาวิทยาลัย (ศูนย์พิสูจน์และประเมินคุณภาพบัณฑิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู, 2566) PTRU Model จึงเป็นทั้งเครื่องมือเชิงแนวคิดและแนวปฏิบัติที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพของครูไทยยุคใหม่ให้มีความเป็นนวัตกร

หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ผ่าน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในการพัฒนาครูผ่านการร่วมมือและสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง (DuFour & Eaker, 1998; Hord, 2004) จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า การพัฒนาครูผ่านกระบวนการ PLC และการฝึกปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ช่วยเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ (ไพพกา ผิวดำ, 2564; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2562) นอกจากนี้ การบูรณาการ PLC ร่วมกับสมรรถนะ PTRU ในช่วงฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ยังช่วยให้บัณฑิตครูมีสมรรถนะสูงตามมาตรฐานและมีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง (Thongphukdee & Ratana-O-Larn, 2021; OECD, 2016) สอดคล้องกับ แนวทางการสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวม (Hord, 2004; ศูนย์พิสูจน์และประเมินคุณภาพบัณฑิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู, 2566)

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีเป้าหมายพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาผ่านการจัดกิจกรรม PLC ควบคู่กับแนวทาง PTRU Model โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างลักษณะของครูนวัตกรทางการศึกษา ตลอดจนสร้างกระบวนการนิเทศและการเรียนรู้ร่วมกันที่มีประสิทธิภาพระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และครูพี่เลี้ยง เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ดังกล่าวและเติมเต็มช่องว่างเชิงวิชาการ องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ จะนำไปสู่แนวทาง

หรือรูปแบบการพัฒนาครูมืออาชีพและนวัตกรรมทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่สามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติและขยายผลต่อไปได้ในวงกว้าง รวมทั้งสามารถยกระดับคุณภาพวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาชีพของครูสังกัดมหาวิทยาลัยรุ่นใหม่ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการฝึกปฏิบัติตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา (PTRU Model)
2. เพื่อวิเคราะห์ผลของกระบวนการ PLC และ PTRU Model ที่มีต่อสมรรถนะทางวิชาชีพ และลักษณะนวัตกรรมทางการศึกษาของครูสังกัดมหาวิทยาลัยรุ่นใหม่
3. เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูสังกัดมหาวิทยาลัยรุ่นใหม่ผ่านกระบวนการ PLC และ PTRU Model จากมุมมองของครูพี่เลี้ยงและหัวหน้ากลุ่มสาระสังกัดมหาวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

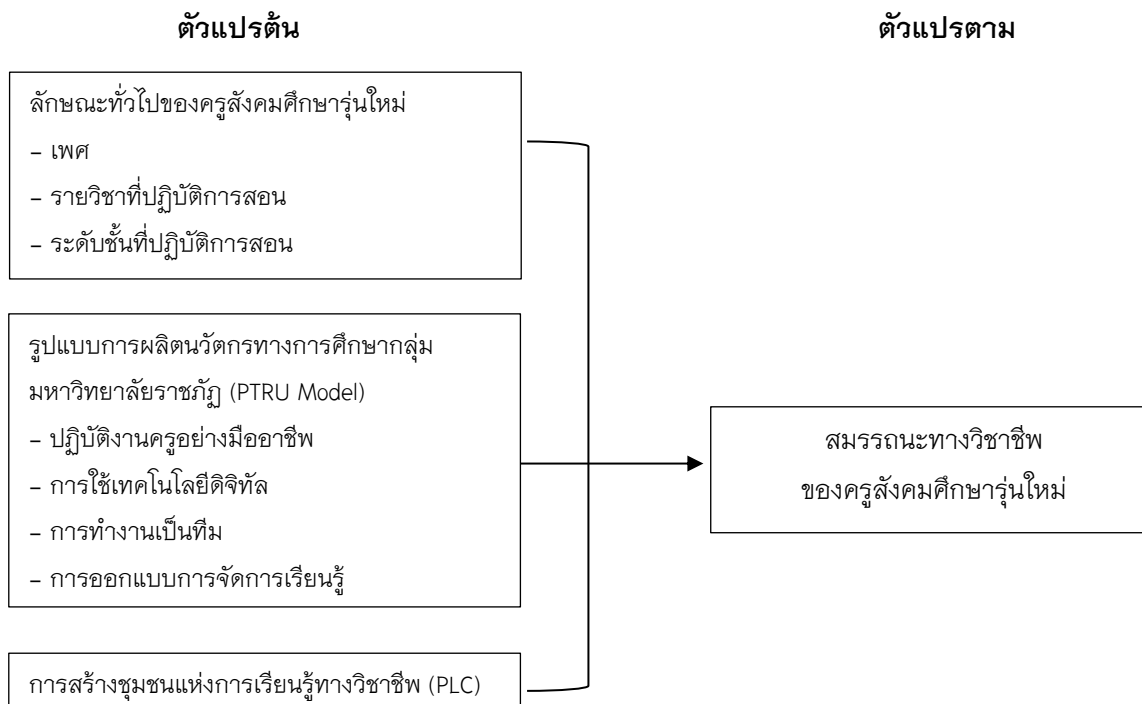
ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งหมด 60 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และครูพี่เลี้ยง ครูประจำการ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ จำนวน 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง พิจารณาจากความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย และการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ลักษณะทั่วไปของนักศึกษา รูปแบบการผลิตนวัตกรรมทางการศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ (PTRU Model) และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะทางวิชาชีพครูสังกัดมหาวิทยาลัยรุ่นใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพควบคู่กันเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบวัดสมรรถนะตาม PTRU Model ครอบคลุมสมรรถนะหลัก 5 ด้าน ได้แก่ ปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การทำงานเป็นทีม การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และจิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 30 ข้อ แบบมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับครูพี่เลี้ยง/หัวหน้ากลุ่มสาระ มีประเด็นเกี่ยวกับผลลัพธ์จากกิจกรรม PLC สมรรถนะที่พัฒนาขึ้น และข้อเสนอแนะต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3. แบบสังเกตพฤติกรรมใช้ในการเก็บข้อมูลระหว่างกิจกรรม PLC และการฝึกสอน เก็บข้อมูลเรื่องการมีส่วนร่วม การสะท้อนตนเอง การคิดวิเคราะห์ และการพัฒนานวัตกรรมการสอน

เครื่องมือทั้ง 3 ดังกล่าวข้างต้น ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ค่า IOC อยู่ที่ 0.67 – 1.00 และนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองสอบถามกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าเท่ากับ 0.82

การดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการดำเนินกิจกรรม ประชาสัมพันธ์และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปีการศึกษา 2567 ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะครูสังคมศึกษารุ่นใหม่ จำนวน 30 คน สืบสารและทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง ครูประจำการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ในโรงเรียนเครือข่ายศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อวางแผนการพัฒนาร่วมกัน และให้นักศึกษาทำแบบวัดสมรรถนะตนเอง ก่อนเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Pre-test) ตามรูปแบบ PTRU Model และกิจกรรม PLC

ระยะที่ 2 ระหว่างการดำเนินกิจกรรม การจัดการเรียนรู้และกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 3 ครั้ง ร่วมกับครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ โดยเน้นการสะท้อนผลการทำงานเป็นกลุ่ม และการออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษาตามกรอบ PTRU Model จากนั้น นิเทศติดตามผลในสถานศึกษา ผู้วิจัยและอาจารย์นิเทศติดตามการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในสถานศึกษา จำนวน 3 ครั้ง เพื่อสังเกตพฤติกรรม ประเมินสมรรถนะ และจัดกิจกรรม PLC เรียนรู้ร่วมกันทั้งระบบ ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยง และหัวหน้ากลุ่มสาระฯ โดยให้คำแนะนำเชิงลึกแก่นักศึกษาในการพัฒนาชิ้นงานและนวัตกรรมการสอนสังคมศึกษา

ระยะที่ 3 หลังกิจกรรม ให้นักศึกษาทำแบบวัดสมรรถนะตนเองชุดเดิมอีกครั้ง (Post-test) หลังจากสิ้นสุดกิจกรรม จากนั้นสัมภาษณ์เชิงลึกครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง และการแสดงออกของนักศึกษาครู ทั้งในด้านทักษะวิชาชีพและความเป็นนวัตกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือแบบวัดสมรรถนะ และตรวจสอบความเชื่อมั่นจากผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบกลุ่มเดียววัดซ้ำ (One-group pretest-posttest design) และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยออกแบบประเด็นคำถาม และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจ ตีความ และใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จำแนกเป็นประเด็นหลัก (Themes) ได้แก่ สมรรถนะทางวิชาชีพครูสังคมศึกษารุ่นใหม่ โดยวิเคราะห์ร่วมกับครูพี่เลี้ยงและแบบบันทึกนิเทศ สังเคราะห์ข้อค้นพบร่วมกัน และนำเสนอผลวิจัยด้วยการพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถนำเสนอในลำดับตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพของครูสังกัดศึกษารุ่นใหม่ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการฝึกปฏิบัติตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา (PTRU Model)

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 93.33 รายวิชาที่ปฏิบัติการสอน ได้แก่ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ตามลำดับ ส่วนมากปฏิบัติการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 46.67

ตอนที่ 2 ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพของครูสังกัดศึกษารุ่นใหม่ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการฝึกปฏิบัติตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา (PTRU Model)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบระดับสมรรถนะทางวิชาชีพของครูสังกัดศึกษารุ่นใหม่ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม (n = 30)

ตัวแปร	n	M	SD	t	p-value
การฝึกปฏิบัติตามโครงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา (PTRU Model)					
1. ปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ					
ก่อน	30	3.42	0.51	8.12	.000**
หลัง	30	4.15	0.42		
2. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล					
ก่อน	30	3.35	0.48	9.25	.000**
หลัง	30	4.20	0.45		
3. การทำงานเป็นทีม					
ก่อน	30	3.50	0.52	8.44	.000**
หลัง	30	4.30	0.44		
4. การออกแบบการจัดการเรียนรู้					
ก่อน	30	3.28	0.58	8.89	.000**
หลัง	30	4.18	0.49		
5. จิตวิญญาณความเป็นครู					
ก่อน	30	3.88	0.45	5.31	.000**
หลัง	30	4.35	0.38		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	n	M	SD	t	p-value
กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)					
ก่อน	30	3.18	0.60	10.56	.000**
หลัง	30	4.29	0.52		

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า การเปรียบเทียบผลสมรรถนะของผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน ก่อนและหลังการดำเนินงานตามรูปแบบการฝึกปฏิบัติพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา (PTRU Model) และกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่า มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน โดยในด้านการปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ ก่อนการพัฒนา พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและเพิ่มสูงขึ้นสู่ระดับมากหลังการพัฒนา

2. ผลของกระบวนการ PLC และ PTRU Model ที่มีต่อสมรรถนะทางวิชาชีพ และลักษณะนวัตกรรมทางการศึกษาของครูสังคัมศึกษารุ่นใหม่

จากแบบสังเกตและการสัมภาษณ์สนับสนุนผลเชิงปริมาณ โดยพบว่า นักศึกษาครู มีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น มีพฤติกรรมแสดงถึงการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ ใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอได้คล่องแคล่ว และสามารถสื่อสารกับผู้เรียนและครูพี่เลี้ยง ได้อย่างเหมาะสม มีการปรับปรุงแผนการสอนและสื่อการเรียนรู้จากการสะท้อนผลในกลุ่ม PLC อย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

"นักศึกษา มีการเตรียมการสอนที่เป็นระบบมากขึ้น สามารถสื่อสารและปรับปรุงแผนการสอนจากการสะท้อนผลในกลุ่ม PLC ได้" (ครูบี นามสมมุติ, การสื่อสารส่วนบุคคล. 4 มิถุนายน พ.ศ. 2568)

"นักศึกษา เริ่มมีทักษะการออกแบบการเรียนรู้แบบผู้ริเริ่ม (Innovative Design Thinking) และมีความกล้าที่จะทดลองใช้วิธีการสอนใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเกมการเรียนรู้" (ครูเอฟ นามสมมุติ, การสื่อสารส่วนบุคคล. 16 มิถุนายน พ.ศ. 2568)

นอกจากนี้ ยังพบว่านักศึกษาครูสังคัมศึกษารุ่นใหม่ มีความเป็นนวัตกรรมที่จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และใช้ PLC ในการประชุมกลุ่มย่อย สังเกตการสอน และสะท้อนผล มีการจัดทำ ชิ้นงานนวัตกรรมการสอนรวม 6 กลุ่ม ครอบคลุมเนื้อหาที่หลากหลาย เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เศรษฐกิจชุมชน และสิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นต้น

"การสะท้อน อย่างตรงไปตรงมา ช่วยให้นักศึกษาเห็นจุดบกพร่องและกล้าหาญทางแก้ไข ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครูและความรับผิดชอบต่อผู้เรียน" (หัวหน้า ก.

นามสมมุติ, การสื่อสารส่วนบุคคล. 18 มิถุนายน พ.ศ. 2568) และยังเสนอให้มีการสร้างเครือข่าย PLC ระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

คุณลักษณะนวัตกรรมที่ปรากฏในชั้นเรียน จากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงและหัวหน้ากลุ่มสาระฯ สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาเริ่มมีทักษะการออกแบบการเรียนรู้แบบผู้ริเริ่ม สามารถนำแนวคิดนวัตกรรมมาปรับใช้กับชั้นเรียนจริงได้อย่างยืดหยุ่น มีความคิดสร้างสรรค์และความกล้าในการทดลองใช้วิธีการสอนใหม่ ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเกมการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ประเมินสถานการณ์ในชั้นเรียน และปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ทันที

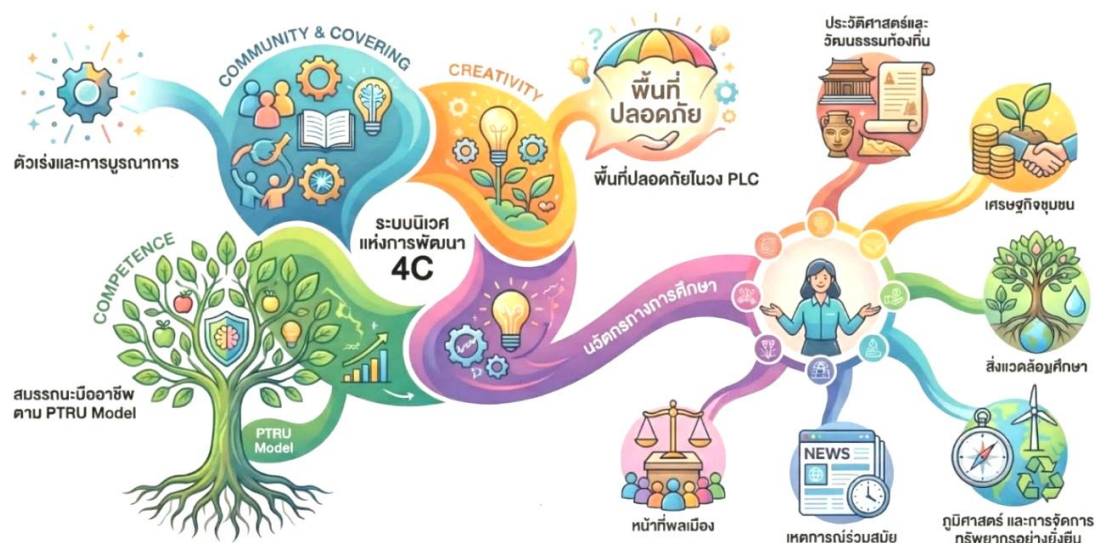
3. สมรรถนะทางวิชาชีพครูสังคัมศึกษารุ่นใหม่ผ่านกระบวนการ PLC และ PTRU Model จากมุมมองของครูพี่เลี้ยงและหัวหน้ากลุ่มสาระสังคัมศึกษา

ข้อเสนอแนะจากครูพี่เลี้ยงและหัวหน้ากลุ่มสาระสังคัมศึกษาฯ ในการส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูสังคัมศึกษารุ่นใหม่ สะท้อนว่า นักศึกษามีความสามารถในการนำแนวคิดนวัตกรรมมาปรับใช้กับชั้นเรียนจริง สามารถประเมินสถานการณ์ในชั้นเรียนและปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้อย่างยืดหยุ่น แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ และเริ่มมีทักษะการออกแบบการเรียนรู้แบบผู้ริเริ่ม (Innovative Design Thinking) ซึ่งถือเป็นลักษณะสำคัญของ “ครูนวัตกรรม” ที่พึงประสงค์ในยุคปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี ควรปลูกฝังทักษะการทำงานเป็นทีมผ่านกิจกรรม PLC อย่างต่อเนื่อง โดยกิจกรรม PLC มีส่วนสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันระหว่างนักศึกษา กับครูในโรงเรียน ช่วยให้นักศึกษารู้จักการปรึกษาหารือ การรับฟังความคิดเห็น และการปรับตัวเข้าสู่บริบทของโรงเรียนได้อย่างราบรื่น อีกทั้ง ควรเสริมสร้างความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม โดยครูพี่เลี้ยงเสนอว่า ควรเน้นให้นักศึกษาใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงเพื่อความทันสมัย แต่เพื่อเพิ่มคุณภาพการสื่อสารและความเข้าใจในเนื้อหาอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การนิเทศควรเป็นแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาหลายคนสามารถพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และครูพี่เลี้ยง มีการให้โอกาสนักศึกษาเรียนรู้จากความผิดพลาด เพื่อให้หาทางแก้ไขได้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักศึกษามีจิตสำนึกในความเป็นครู มีความรับผิดชอบ และเข้าใจบทบาทของตนในฐานะผู้นำทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อค้นพบจากงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่ 4C การพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคัมศึกษา ผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และรูปแบบ PTRU Model ส่งเสริมคุณลักษณะของครูนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ดังภาพ

ภาพที่ 2 4C Model ระบบนิเวศสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา (Ecosystem of Educational Innovators) เพื่อการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูสังคมนักศึกษารุ่นใหม่

จากภาพที่ 2 แสดงโมเดลแห่งความสำเร็จ 4C Model ระบบนิเวศสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา (Ecosystem of Educational Innovators) เพื่อการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูสังคมนักศึกษารุ่นใหม่ ประกอบด้วย

Community หมายถึง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม (Sense of Ownership) ต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เกิดวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกื้อหนุนและยั่งยืน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทำให้การฝึกประสบการณ์มีความหมายและเชื่อมโยงกับความเป็นจริงในสถานศึกษา

Covering หมายถึง ครอบคลุม ทั้งด้านเนื้อหา เทคนิคการสอน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ตาม TPACK รวมถึง นักศึกษาครูมีพัฒนาการด้านการมองปัญหาและสถานการณ์ในห้องเรียนอย่างรอบด้าน ผ่านการฝึกคิดวิเคราะห์ ร่วมถอดบทเรียน และการสะท้อนผลในวง PLC ส่งผลให้เกิดทักษะการวางแผนจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหา ผู้เรียน และบริบทของโรงเรียน

Creativity หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ นักศึกษาแสดงออกถึงความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน และมีความกล้าในการใช้วิธีการสอนนวัตกรรม เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เกมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมที่บูรณาการสาระการเรียนรู้เข้ากับสถานการณ์ร่วมสมัยในสังคม

Competence หมายถึง สมรรถนะครูมืออาชีพ และความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ผลการประเมินสมรรถนะหลังการเข้าร่วมกระบวนการแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาครูมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งล้วนเป็นสมรรถนะที่สำคัญตามกรอบ PTRU Model

จากข้อค้นพบดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่ากระบวนการ PLC ที่ดำเนินร่วมกับ PTRU Model ช่วยส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพและปลูกฝังลักษณะของความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาให้กับครูสังคมศึกษารุ่นใหม่ที่ต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ ความเชื่อมโยงกับสังคมและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่นตามบริบท ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความแตกต่างและโดดเด่นแตกต่างจากแนวทางการพัฒนานักศึกษาครูทั่วไป คือ

1. การเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้ใช้สื่อ” เป็น “ผู้สร้างสรรค์” (Creator) ที่สามารถออกแบบเครื่องมือหรือวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและบริบทจริงของชุมชน
2. การสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ โดยใช้กระบวนการ PLC ช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างนักศึกษาครู ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ร่วมกันสะท้อนคิดและแก้ปัญหาในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ
3. บูรณาการ PTRU Model รูปแบบร่วมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่งที่กำหนดสมรรถนะบัณฑิตครู 17 ด้าน ซึ่งมีความพิเศษ คือ จิตวิญญาณความเป็นครู และมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา แต่เพิ่มความเชี่ยวชาญเฉพาะทางตามบริบทของแต่ละพื้นที่
4. การสร้างระบบนิเวศกระบวนการผลิตครูฐานสมรรถนะที่มีการทำงานร่วมกัน ระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนเครือข่าย (School Integrated Learning) ช่วยให้เกิดระบบนิเวศการเรียนรู้
5. การเน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 ผลวิจัยชี้ให้เห็นความแตกต่างในแง่ของผลสัมฤทธิ์ที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการทำงานเป็นทีม

ทั้ง 5 ปัจจัยนี้เป็นการเตรียมความพร้อมนักศึกษาให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัลได้อย่างรวดเร็วกว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิมที่เน้นการบรรยายหรือการท่องจำ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยนี้ สามารถสรุปได้ว่า ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาครู ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม PLC และ PTRU Model เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หลังเข้าร่วมกิจกรรม PLC และการฝึกปฏิบัติตาม PTRU Model โดยเฉพาะในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม และจิตวิญญาณความเป็นครู สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ Hord (1997) ระบุว่า PLC มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้เชิงร่วมมือผ่านการประชุมกลุ่ม การวางแผนการสอนร่วมกัน และการสะท้อนตนเองในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ผลดังกล่าวตรงกับแนวคิดของ Hord (1997) ที่กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นกระบวนการที่ครูร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นการสื่อสาร เปิดพื้นที่ให้มีการสะท้อนและปรับปรุงการปฏิบัติงานจริงในห้องเรียน ช่วยเสริมสมรรถนะครูในระยะยาวได้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี จันทรดิษฐ์, อรุสา พรหมทา และ สมบัติ ฤทธิเดช (2562) ที่พบว่า การใช้ PLC ในการพัฒนาครูมือใหม่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การคิดวิเคราะห์ การร่วมมือ และการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา รวมทั้ง สมรรถนะ PTRU Model 17 ด้าน มีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การวางแผนการเรียนรู้ และภาวะผู้นำ โดดเด่นเป็นองค์ประกอบสำคัญของครูในศตวรรษที่ 21 (ศูนย์พิสูจน์และประเมินคุณภาพบัณฑิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู, 2566) ดังนั้น การฝึกปฏิบัติในบริบทสถานศึกษาจริง ร่วมกับการนิเทศแบบมีส่วนร่วม จึงมีความสำคัญต่อสมรรถนะของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ผลของกิจกรรม PTRU Model และกระบวนการ PLC ส่งผลต่อสมรรถนะและความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และนวัตกรรม การสอนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าทดลอง และความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ วสันต์ สุทธาวาส และ ชีรวัฒน์ จันทิก (2559) ที่ระบุว่า นวัตกรรมทางการศึกษา คือ ผู้ที่มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยผสมผสานแนวคิด ทักษะ และความเข้าใจในบริบท เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ตอบสนองผู้เรียนได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดครูนวัตกรรมในยุค 4.0 ตามที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2562) กล่าวไว้ว่า ครูในยุคนี้ต้องสามารถนำความรู้ เทคโนโลยี และการวิเคราะห์เชิงบริบทมาสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ใหม่ได้อย่างยืดหยุ่น ดังนั้น การที่นักศึกษา ได้ฝึกกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่องในระหว่างการฝึกปฏิบัติ ทำให้เกิดพื้นที่เรียนรู้ในการทดลอง แนวทางใหม่ ๆ และได้รับการสะท้อนจากครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้นักศึกษามีพัฒนาการเชิงความคิดและทักษะเชิงปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการนิเทศตามหลัก PLC ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนเป็นผู้ร่วมเรียนรู้กับนักศึกษา ไม่ใช่เพียงผู้ควบคุมหรือประเมินผล ข้อค้นพบนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ DuFour and Eaker (1998) ที่ระบุว่า การสร้างวัฒนธรรมของการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียนช่วยส่งเสริมให้ครูทุกคนไม่หยุดพัฒนา และยกระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ในระดับโรงเรียนได้ในระยะยาว สอดคล้องกับการวิจัยของ มุกิตา เอี่ยมทิพย์ (2567) ที่พัฒนา 2S2L Model ขึ้นพบว่า ครูผู้ช่วย

มีความรู้ความเข้าใจและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้น ทั้งในด้านการออกแบบ และการจัดการเรียนรู้ กระบวนการ PLC ร่วมกับการพัฒนาบทเรียน และการสอนงาน แบบพี่เลี้ยง (Mentoring) เป็นกลไกสำคัญในการปรับพฤติกรรมการสอนของครูจากแบบดั้งเดิม ไปสู่การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันอย่างมีวิสัยทัศน์ สร้างความมั่นใจ ให้ครูผู้ช่วยและก่อให้เกิดนวัตกรรมการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยเฉพาะ ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา นักศึกษาครูสามารถออกแบบสื่อและกิจกรรมใหม่ ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี อย่างเหมาะสม และการมีส่วนร่วมกับชุมชน สะท้อนถึงสมรรถนะข้อที่ 16 และ 17 ตาม PTRU Model ซึ่งตรงกับงานของ วสันต์ สุธาวาส และ ชีรวัฒน์ จันทิก (2559) ที่ชี้ว่า นวัตกรรม ควรเป็นผู้มีจิตวิญญาณแห่งการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้นำความคิดในแวดวงการศึกษา ดังนั้น การประยุกต์ใช้ PTRU MODEL ผ่านกระบวนการนิเทศและ PLC ทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่วัดผล ได้จริง ทั้งการออกแบบแผนการสอน การสร้างกิจกรรมร่วมกับครูพี่เลี้ยงและหัวหน้ากลุ่มสาระฯ ตลอดจนทักษะด้านการสะท้อนคิด

สรุปได้ว่า การพัฒนาสมรรถนะครูสังคัมศึกษารุ่นใหม่ จึงควรใช้ระบบนิเวศสร้างนวัตกรรม เป็นโมเดลแห่งความสำเร็จ 4C Model ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Community) ความรอบด้านของข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ (Covering) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และสมรรถนะวิชาชีพและนวัตกรรม (Competence) ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่เชื่อมโยง มหาวิทยาลัยและโรงเรียน เพื่อผลิตครูฐานสมรรถนะที่มีทักษะศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศ เรื่องการนำทฤษฎีไปใช้กับบริบทห้องเรียน (DuFour & Eaker, 1998; Hord, 2004) พบว่า เครือข่ายวิชาชีพและความสัมพันธ์ในเครือข่าย ระหว่างสถานศึกษากับอาจารย์นิเทศมีผลต่อการเกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา และที่เน้นอิทธิพลของ PLC ต่อพฤติกรรมการสอนที่ยั่งยืน (Fullan, 2007)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรจัดสรรช่วงเวลาชั่วโมง PLC ในตารางสอนอย่างชัดเจน เพื่อให้ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิด (Reflection) ร่วมกันอย่างเป็นทางการ หรือสร้างเครือข่าย PLC ระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย โดยจัดตั้งเครือข่าย PLC ครูสังคัมศึกษา ที่เชื่อมโยงโรงเรียนเครือข่ายกับคณะครุศาสตร์ เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกันในระยะยาว อันจะส่งผลต่อคุณภาพครูและนักเรียนในภาพรวม

2. มหาวิทยาลัยควรบูรณาการเครื่องมือดิจิทัลที่ทันสมัย เช่น AI หรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ เข้าไปในหลักสูตรการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเป็นระบบ เพื่อรักษาระดับสมรรถนะนวัตกรรมให้ต่อเนื่อง และควรจัดอบรมครูพี่เลี้ยงให้มีความรู้และทักษะในการเป็นผู้นำกิจกรรม PLC และเข้าใจสมรรถนะตาม PTRU Model อย่างลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถนิเทศและสะท้อนกลับแก่นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในชั้นเรียนจริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยติดตามผล เพื่อศึกษาความยั่งยืนของสมรรถนะนวัตกรรมหลังจากนักศึกษาเข้าสู่การเป็นครูบรรจุใหม่ในช่วง 1-3 ปีแรก เพื่อดูการคงอยู่ของทักษะที่ได้รับจากโครงการ
2. ผู้ที่สนใจควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังสาขาวิชาอื่น หรือเปรียบเทียบผลระหว่างสถาบันผลิตครูที่มีบริบทต่างกัน เพื่อทดสอบความยืดหยุ่นและการปรับใช้ PTRU Model ในความหลากหลายทางวิชาการ และพัฒนาสมรรถนะครู ส่งเสริมสมรรถนะให้เหมาะสมตามบริบทเฉพาะของแต่ละวิชา

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2562). *การผลิตครูมืออาชีพในยุค 4.0*. สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา.
- พระมหาโยธิน มหาวีโร (มาศสุข). (2568). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาการสอน. *วารสารวิชาการจินตาสีล*, 3(3), 163-175.
- พิชาติ แก้วพวง, ณรงค์ พิมสาร และเสวียน เจนเข้ว่า. (2565). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. ใน *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมภาคใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13* (น. 2414-2431). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ไพพกา ผิดคำ. (2564). บทบาทของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาครูผู้ช่วย. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*, 14(2), 112-123.
- มุกิตา เอี่ยมทิพย์. (2567). *การพัฒนาแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยง เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Ithesis-ir. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/5667>
- วสันต์ สุทธาวาส และธีรวัฒน์ จันทิก. (2559). วิถีพัฒนาศักยภาพความเป็นนวัตกรรมการศึกษา. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Education and Development Edition)*, 9(1), 748-758.

- ศูนย์พิสูจน์และประเมินคุณภาพบัณฑิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู. (2566). *รายงานผลการดำเนินงาน PTRU Model*. มหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- สำนักงานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2565). *รายงานยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้ครุราชภัฏเป็นฐาน*. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *แนวปฏิบัติการนิเทศโดยใช้ PLC*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ: กรณีตัวอย่างโรงเรียนไพรบึงวิทยาคม*. พรึกหวานกราฟฟิก.
- สุภาวดี จันทร์ดิษฐ์, อรุสา พรหมทา และสมบัติ ฤทธิเดช. (2562). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการ PLC โรงเรียนบ้านดงมัน อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(2), 115–130.
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. National Education Service.
- Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change* (4th ed.). Teachers College Press.
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.
- Hord, S. M. (2004). *Professional learning communities: An overview*. Southwest Educational Development Laboratory.
- OECD. (2025). *Teachers and school leaders as lifelong learners: Policy report*. OECD Publishing.
- Office of the Higher Education Commission. (2019). *National strategy on human capital development and strengthening (2018–2037)*. OHEC.
- Thongphukdee, C., & Ratana-O-Larn, T. (2021). *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt / Egyptology*, 18(4), 3445–3455.
- UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. UNESCO.